

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क (तथ्याङ्क समूह), कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ, भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०६० ।८। १२ गते
- प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४ । ६ । १७ गते

प्रथम पत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास

अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सरकारको स्वरूप
 - १.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.४ विद्यमान नेपालको संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरू
 - २.३ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
 - २.४ आर्थिक प्रशासन - बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - २.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरू
 - २.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 - २.८ जनतालाई पुऱ्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
 - ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरू (Attributes)
 - ३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू
 - ३.३.१ नेतृत्व
 - ३.३.२ उत्प्रेरणा
 - ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 - ३.३.४ समन्वय
 - ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 - ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
 - ३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरू र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
 - ४.२ योजना, परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
 - ४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
 - ४.४ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.५ दिगो विकास
 - ४.६ विकेन्द्रीकरण
 - ४.७ मानवीय संसाधन विकास

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क (तथ्याङ्क समूह), कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.८ गरीबी निवारण
 - ४.९ सुशासन
 - ४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र
 - ४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
 - ४.१२ विश्वव्यापीकरण
 - ४.१३ निजीकरण
 - ४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१५ जनसंख्या र बसाँईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

९ समाप्त ९

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क (तथ्याङ्क समूह), कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र खण्ड (ख) :- सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अङ्क :- ५०

समूहसँग सम्बद्ध ऐन र नियमहरू

१. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नियमावली, २०५० ले निजामति सेवामा गरेको सेवा समूह, उपसमूह विभाजनको व्यवस्था (सैद्धान्तिक र व्यवहारिक पक्ष समेत)
२. नेपाल सरकारको आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ ले आर्थिक प्रशासनमा पारेको प्रभाव
३. स्थानीय स्वायत्त शासन, २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ तथा स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०५६ ले स्थानीय स्तरमा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्याङ्कनमा गरेको व्यवस्था
४. तथ्याङ्क ऐन, २०१५ र नियमावली २०४१ को सन्दर्भमा तथ्याङ्क विभागको कार्यक्षेत्र, भूमिका र यसले अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रम
५. आर्थिक, वित्तीय क्षेत्रमा नीति निर्माण एवं कार्यान्वयनको क्रममा नेपाल राष्ट्र बैंकको तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन एवं प्रकाशनको उपयोगिता (नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को पृष्ठभूमिमा)
६. आवधिक योजना र वार्षिक विकास बजेट तर्जुमामा तथ्याङ्कको आवश्यकता र महत्व चालु आवधिक योजनामा गरीवी निवारणको कार्यक्रमहरू
७. निजीकरण, उदारीकरण र विश्व व्यापीकरणको क्रममा राष्ट्रिय योजना आयोगको भूमिका
८. निर्वाचन पद्धति, कानूनी व्यवस्था, निष्पक्षता र सुधारका प्रयासहरूमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको भूमिका
९. नेपाल पञ्जीकरणको अवस्था, समस्या र चुनौती तथा सो समाधान गर्न स्थानीय निकायहरूले खेल्न सक्ने भूमिका
१०. आर्थिक विकासको निमित्त
 - (क) तथ्याङ्क बैंक (Data Bank)
 - (ख) GIS Mapping
 - (ग) गरीवी नक्सांकन (Poverty Mapping)
 - (घ) डिजिटल डाटा (Digital Data)
 - (ङ) योजना तर्जुमामा लग फ्रेम /सूचकहरू (Log Frame/Indicator)

समूहसँग सम्बद्ध अन्य विषयहरू

१. नेपाल तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति एवं कार्यक्रम
२. राष्ट्रिय तथ्याङ्क परिषद्को कार्यक्षेत्र
३. सहस्राब्दी विकास र आवधिक योजनाका लक्ष निर्धारणमा तथ्याङ्कको भूमिका
५. गरीवी निवारण र मानव विकास सम्बन्धी सूचकहरूको प्रगति, प्रकृति एवं अध्यावधिक स्थिति
६. निर्देशक सिद्धान्तहरू, २०५०
७. एकिकृत राष्ट्रिय तथ्याङ्क योजना (Consolidated National Statistical Plan)
८. Fundamental Principles of official Statistics
९. नेपाल तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन र उपयोगको क्रममा अन्तर्राष्ट्रिय/राष्ट्रिय संस्थाहरूको भूमिका
१०. तथ्याङ्कको संकलन प्रशोधन एवं उपयोगमा गैह्र सरकारी, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजको भूमिका
११. नेपाल पञ्जीकरण व्यवस्थाको समस्या र चुनौती तथा सो को समाधान गर्न स्थानीय निकायहरूले खेल्न सक्ने भूमिका

५ समाप्त ५